

AH 438
2026Z20704

Antwoord van minister Van Essen (Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur)
(ontvangen 26 oktober 2026)

1

Bent u bekend met het artikel 'Overijssel eist maatwerk: 'Maak van stikstofzone geen pannenkoek, maar een spiegelei'' waarin wordt gesteld dat maatwerk in zones rond Natura 2000-gebieden beter aansluit bij wat nodig is dan algemene maatregelen?

Antwoord

Ja. Ik onderschrijf de roep in het artikel om ruimte te bieden voor maatwerk en recht te doen aan gebiedseigen kenmerken.

Kunt u bevestigen dat provincies binnen de zonegerichte aanpak per Natura 2000-gebied invulling kunnen geven aan het additionaliteitsvereiste en dat daarbij wordt gekeken naar de drukfactoren die in dat specifieke gebied relevant zijn en naar maatregelen die effectief en proportioneel zijn?

3

Deelt u de opvatting dat de staat van instandhouding, de natuurdoelanalyse en de gebiedsanalyse inzicht moeten geven in welke drukfactoren het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen in een gebied belemmeren en dat het dan doelgerichter kan zijn om maatregelen te nemen die rechtstreeks op die drukfactoren aangrijpen dan te werken met een uniform pakket instructieregels en uniforme doelen?

4

Kunt u bevestigen dat de zonegerichte aanpak daarom ruimte moet bieden voor gebied specifiek maatwerk en dat wanneer gerichte maatregelen op de relevante drukfactoren aantoonbaar additioneel, effectief en proportioneel bijdragen aan de instandhoudingsdoelstellingen deze in de plaats kunnen komen van onderdelen van een uniform pakket instructieregels en uniforme doelen?

Antwoord op vragen 2 t/m 4

De Kamerbrief "weer ruimte voor boer, natuur en bouw" schetst de kaders voor de zoneringsaanpak. Deze landelijke aanpak komt tegemoet aan de roep voor een gelijk speelveld en voorkomt dat er een 'lappendeken' aan regels en instrumenten ontstaat. Op deze manier kan vergunningverlening weer op gang komen en kunnen boeren zo goed mogelijk worden ondersteund in het door hen gekozen transitiepad.

De landelijke aanpak is in de basis uniform en stuurt op een extensieve vorm van landbouw die perspectief kan bieden voor boeren die blijven. Op dit moment wordt er met provincies bekeken of zonering voor specifieke Natura 2000-gebieden nuttig en nodig is. Daarvoor wordt gekeken naar natuurdoelanalyses en gebiedskennis.

Zonering is noodzakelijkerwijs niet het sluitstuk voor de opgave van het Natura 2000-gebied. De aanpak biedt provincies ook de mogelijkheid voor maatwerk om recht te doen aan de gebiedseigen kenmerken, lopende processen en invulling te kunnen geven aan additionaliteit. Niet ieder gebied is hetzelfde. Het is daarom wenselijk om deze ruimte te bieden voor maatwerk. Daarbij is het zoeken naar de juiste balans.

De bijdrage die de Rijks(instructie)regels leveren aan het herstel van Natura 2000-gebieden staat voorop. Dit duidelijk en geborgd doelbereik is nodig om te komen tot vergunningverlening. Met maatwerk kan dat effect niet in mindering worden gebracht. Te veel differentiatie in regels en daarmee toegenomen complexiteit in uitvoering en handhaving dient ook te worden voorkomen. Er wordt op verschillende manieren ruimte geboden voor maatwerk. Dit najaar beschrijf ik de mogelijkheden voor maatwerk in een brief aan uw Kamer. Een van de vormen van maatwerk is de mogelijkheid om de precieze begrenzing van de zone langs perceels- en landschapsstructuren vorm te geven, evenals de mogelijkheid voor een hydrologisch werkingsgebied breder dan 500 of 1000m langs de kenmerken van het water- en bodemsysteem. Daarnaast kan ook via een omwisselbeslissing worden gezocht naar een aangepaste begrenzing, mits dit voldoet aan de voorwaarden.

5

Hoe kijkt u aan tegen de spieglei-benadering die in het artikel wordt voorgesteld? Kunt u bevestigen dat deze methodiek van het gericht kijken naar wat nodig is, zoals het rekening houden met dominante windrichting, perceelsgrenzen, et cetera, effectiever is dan het trekken van een grens met een passer rond een gebied van bijvoorbeeld 500 meter?

Antwoord

Bij de spieglei-benadering die in het artikel wordt voorgesteld moet goed gekeken worden naar effectiviteit en realiseerbaarheid. Daarbij moet het een toekomstbestendig beleid zijn. Hoewel er inderdaad een dominante windrichting is in Nederland zijn zowel windrichting als perceelsgrenzen variabelen die regelmatig kunnen wijzigen. Dit leidt tot de vraag hoe effectief en realiseerbaar een beleid gebaseerd op deze variabelen is. Als we alleen exact willen doen wat nu moet zal dit leiden tot de noodzaak om de regels en toepassingsbereik frequent te herijken. Dit is een weinig realistische methode. De duidelijke zonegrens zorgt ervoor dat er een gelijk speelveld is tussen gebieden, waarbij het pakket regels passend te maken is bij de drukfactoren in een gebied. Die zone wordt niet met een passer getrokken. Er is met de nadere uitwerking van de regels en omwisselbeslissingen ruimte voor maatwerk. Via deze aanpak worden gebiedsverschillen zoveel mogelijk binnen de Rijksaanpak opgevangen, maar blijft een

alternatieve aanpak mogelijk als dat aantoonbaar gelijkwaardig is. Zo blijft de realiseerbaarheid en effectiviteit nu en in de toekomst gewaarborgd.

6

Hoe kijkt u aan tegen wat in het artikel wordt geschetst over dat maatregelen een goede uitleg verdienen, waarbij in de combinatie van maatregelen ook een goede boterham verdiend moet kunnen blijven worden? Deelt u de mening dat economisch perspectief cruciaal is voor het doen slagen van de gezoneerde aanpak?

Antwoord

Economisch perspectief is cruciaal. Het Kabinet kiest voor volwaardige extensieve landbouw die past bij de instandhouding en het herstel van Natura 2000-gebieden. Hier wordt stevig op ingezet via het faciliterend pakket om die vorm van landbouw ook mogelijk te houden. Via gebiedscasussen wordt onderzocht hoe de regels en ondersteuning rond de regels met elkaar samenkomen. Ook worden er verschillende onderzoeken en reflecties uitgevoerd, waaronder de planMER procedure, om tot zowel doelbereik als economisch perspectief te komen.